

Z obsahu:

- Inkluze je pro všechny str. 7–8
- Jak se reformují ZUŠ str. 9

Příloha:

- Gramotnosti na základních školách

všeobecné
odborné
umělecké
jazykové
celoživotní

1/2012

vzdělávání

ČTVRTLETNÍK NÁRODNÍHO ÚSTAVU PRO VZDĚLÁVÁNÍ

EDITORIAL

Dostává se Vám do rukou první číslo čtvrtletníku VZDĚLÁVÁNÍ, který od začátku roku 2012 vydává Národní ústav pro vzdělávání. Jak jistě víte, tato organizace vznikla sloučením Národního ústavu odborného vzdělávání s Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze a Institutem pedagogicko-psychologického poradenství. Časopis VZDĚLÁVÁNÍ proto navazuje jak na bulletin Odborné vzdělávání, který připravoval NÚOV, tak na Noviny VÚP. Od nyní ška budeme přinášet informace o vzdělávání všeobecném, odborném, uměleckém i jazykovém a také o problematice pedagogicko-psychologického poradenství. Ve čtvrtletníku se dočtete nejen o činnosti NÚV a projektech, které má na starosti, ale také o dění přímo na školách a názorech pedagogů i odborníků z jiných organizací. Věříme, že tato změna pro Vás bude zajímavá, a těšíme se i na Vaše náměty či příspěvky. Přejeme Vám příjemné a inspirativní čtení.

Redakce

8. března se konala konference v pražském hotelu STEP

NOVÉ ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY MAJÍ PODPORU

V březnu končí projekt Nová závěrečná zkouška, který umožnil provést reformu závěrečných zkoušek v učebních oborech. K novému pojetí zkoušek se dobrovolně připojily tři čtvrtiny škol.

Nová závěrečná zkouška je projekt MŠMT, na který přispívá Evropský sociální fond a realizuje ho Národní ústav pro vzdělávání. Jeho cílem bylo sjednotit požadavky na znalosti a dovednosti absolventů stejných učebních oborů na různých školách, zlepšit jejich připravenost pro praxi a také zvýšit prestiž samotných učebních oborů.

Nové závěrečné zkoušky hodnotí zúčastněné školy většinou velmi pozitivně. Ve školním roce 2010/11 naprostá většina škol (95 %) uvedla, že jednotné zadání přispívá ke srovnatelnosti výsledků vzdělávání v oboru mezi školami, stejný podíl škol si myslí, že využití jednotných zadání zvyšuje prestiž oborů s výučním listem. Tři čtvrtiny škol se domnívají, že jednotné zadání přispělo ke spolupráci se zaměstnavateli, devíti školám z deseti jednotné zadání usnadnilo přípravu závěrečné zkoušky.

Pokračování na str. 2

PTÁME SE NA GRAMOTNOSTI

Odpovídá Dominik Dvořák z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, který působí v pracovní skupině pro Národní strategii ke klíčovým gramotnostem při MŠMT.

Čeho chce dosáhnout pracovní skupina, v níž pracujete?

Technicky vzato je úkolem skupiny vytvořit materiál o tom, co lze v tuto chvíli dělat s klesající úrovní základních gramotností českých žáků. Na jaře tohoto roku má probíhat veřejná diskuse, finální verzi dokumentu chceme dokončit v srpnu.

Ve světě existuje jen minimum národních strategií, které usilovaly o plošné zlepšení úrovně gramotností a skutečně nějakého měřitelného efektu dosáhly – uvádí se Anglie, kanadské Ontario, možná některé asijské země.

Vždy to stálo hodně peněz a vyžadovalo to hlasitou podporu z nejvyšších pater politiky. Takže pokud jde o cíle, kterých naší strategií můžeme dosáhnout v horizontu 5–10 let, byl bych opatrný a skromný.

Nemělo by být samozřejmostí, že děti ve škole získají znalosti a dovednosti, které pak budou umět využít v praxi, bez toho, aby se této oblasti věnovala speciální pozornost v podobě „gramotnosti“?

Škola pracuje normálně v situaci, kdy je na ni kladeno víc cílů, než může splnit, tyto cíle jsou mnohdy protichůdné až neslučitelné. Vedení školy pak postrádá jistoty, o něž by se mohlo opřít třeba tehdy, když má zdůvodnit rodičům nebo zřizovateli požadavky, které klade na děti. Vezměte si jen těch šest klíčových kompetencí a šest průřezových témat, mezi které se nevešla matematika, přírodověda a ani explicitně pojmenovaná čtenářská gramotnost. Jak víme ze šetření PISA, ve čtenářství jsme podprůměrní a zhoršujeme se. Matematická gramotnost českých patnáctiletých mezi lety 2003 až 2009 poklesla nejvíce ze všech zemí, které se obou cyklů výzkumu zúčastnily, a také v přírodovědné gramotnosti se v poslední době prudce zhoršujeme. Třeba to souvisí s tím, že jim nevěnujeme speciální pozornost.

Alena Nová

Pokračování rozhovoru a podrobněji o gramotnostech v příloze čtvrtletníku Vzdělávání

NOVÉ ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY MAJÍ PODPORU

Pokračování ze strany 1

„Tvorbě jednotných zadání pro školní rok 2010/11 se věnovalo na 500 odborníků ze škol a praxe, kteří připravili celkem 110 jednotných zadání pro 129 oborů vzdělání kategorie H a 25 oborů kategorie E, v nichž se připravují zejména žáci se speciálními vzdělávacími potřebami. Přibližně tři čtvrtiny škol se rozhodly jednotné zadání využít,“ uvádí hlavní manažerka projektu Dana Kočková.

Důležité jsou potřeby praxe

Jednotná zadání závěrečné zkoušky vytvářejí autorské týmy v čele s odborníky z NÚV nebo řediteli škol a učiteli. Soulad nové závěrečné zkoušky s požadavky praxe zajišťují odborníci z různých oborů vyslaní Hospodářskou komorou ČR, kteří jednotná zadání nejen kontrolují, ale často se na jejich tvorbě také přímo podílejí. Školám vyučujícím učební obory jsou zadání přístupná vždy od března v Informačním systému NZZ. Závěrečné zkoušky mají stejnou částí jako dřív, v novém pojetí je však kladen větší důraz na praktické zvládnutí oboru a komunikační schopnosti žáků. Konkrétní úkoly žáci řeší v reálném pracovním prostředí nebo za podobných podmínek.

Návaznost na školskou reformu

Jednotná zadání pro školní roky 2012/13 a 2013/14 budou vznikat v rámci navazujícího projektu Nová závěrečná zkouška 2, který bude s největší pravděpodobností zahájen 1. dubna letošního roku a potrvá do poloviny roku 2014. Hlavním úkolem nového projektu bude vytvořit jednotná zadání na základě nových výukových dokumentů, aby v roce 2015 mohli novou závěrečnou zkoušku absolvovat všichni žáci, kteří se již učili podle školních vzdělávacích programů. Projekt přinese i další novinky. „Systém pro písemnou zkoušku bude nastaven tak, aby si škola mohla vybrat, zdali budou žáci písemnou zkoušku realizovat na počítači, nebo ji budou jako doposud psát na papír,“ říká zástupce manažerky projektu Libor

Berný a dodává, že zájem škol o elektronickou formu písemné zkoušky stoupá spolu s tím, jak se zkvalitňuje vybavení počítačových učeben. Dalším krokem vpřed bude zavedení e-learningového vzdělávání pro členy autorských týmů. Ti se díky tomu na

2014/15). Školy tento krok většinou podporují, některé však s plošným zavedením nových závěrečných zkoušek nesouhlasí. „Většinou to souvisí s úrovní vybavení školy. Pro realizaci praktické zkoušky podle jednotného zadání musí být pracoviště náležitě vybaveno; pokud

Prezentace prací učňů

učí distančně vytvářet jednotná zadání v informačním systému a dále s nimi pracovat.

Chystá se plošné zavedení

Projekt NZZ 2 by měl po novelizaci školského zákona vyústit v povinnost škol používat jednotné zadání (zřejmě od školního roku

škola nemá sponzora nebo nespolupracuje s podnikem, kde by mohla být praktická zkouška realizována, vzniká problém. Záleží také na postoji zřizovatelů – když je tam podpora, účast škol je výrazná, i když je NZZ zatím dobrovolná,“ shrnuje Libor Berný.

Alena Nová

Jaromír Krejčí, MŠMT

KONFERENCE POTVRDILA VÝZNAM REFORMY ZÁVĚREČNÝCH ZKOUŠEK

Ve čtvrtek 8. března proběhla v pražském hotelu Step konference projektu Nová závěrečná zkouška. Po zahájení a úvodních vystoupeních Jaromíra Krejčího z MŠMT a Jitky Pohankové z NÚV následovaly konferenční příspěvky věnované organizaci projektu NZZ a přínosu nové závěrečné zkoušky pro odborné školství. Hovořili zde hlavní manažerka projektu Dana Kočková, zástupce hlavní manažerky Libor Berný z NÚV a Jaromír Coufalík z Národního vzdělávacího fondu. V závěru dopoledního bloku vystoupili zástupci Hospodářské komory a Sdružení učňovských zařízení.

V první části odpoledního programu byla hlavním tématem organizace nové závěrečné zkoušky v oborech vzdělání kategorie E. Velmi informativní byl zejména příspěvek Romany Jezberové z NÚV. Poté dostali prostor dva členové autorských týmů, kteří představili konkrétní podobu nové závěrečné zkoušky ve svých oborech. Mezi jednotlivými vystoupeními

v průběhu celé konference spolupracovníci ze škol prezentovali žákovské výrobky z různých učebních oborů. Přednášející se shodli na tom, že nová závěrečná zkouška je užitečnou a efektivní součástí probíhající kurikulární reformy a je svým významem srovnatelná s novou maturitou.

Jan Klůfa

KONZULTACE PRO ŠKOLY V ROCE 2012

Regionální služby

Regionální konzultační centra, která byla zřízena v rámci projektu Kurikulum S, ukončila činnost k 31. lednu 2012. Školy ale o konzultace a semináře nepřijdou. Od února je budou nabízet ve všech krajích vzdělávací instituce, u kterých byla konzultační centra na počátku projektu zřízena. Tyto služby však už nebudou zdarma. Kontakty na instituce nabízející konzultace, vzdělávací akce a další pomoc pedagogickým pracovníkům v kurikulární reformě najdete na www.nuv.cz.

Konzultační centrum NÚV

Dotazy týkající se kurikulární reformy v předškolním, základním, základním uměleckém, speciálním, gymnaziálním a středním odborném vzdělávání jsou připraveni zodpovědět pracovníci konzultačního centra v Národním ústavu pro vzdělávání. Své otázky můžete zaslat prostřednictvím elektronického formuláře, který najdete na stránkách www.nuv.cz, zeptat se můžete také telefonicky.

Telefonická konzultační linka předškolního vzdělávání

Pondělí (9:00–10:00) na telefonních číslech +420 274 022 614 a +420 773 224 780

Telefonická konzultační linka základního vzdělávání

Pondělí (12:30–13:30) na telefonním čísle +420 274 022 605
Středa (7:30–8:30) na telefonním čísle +420 274 022 611

Telefonická konzultační linka speciálního vzdělávání

Úterý (14:00–15:00) na telefonním čísle +420 274 022 612

Telefonická konzultační linka gymnaziálního vzdělávání

Středa (9:00–10:00) na telefonním čísle +420 274 022 603

NÁRODNÍ SOUSTAVA KVALIFIKACÍ

V Pardubicích se 14. února 2012 konala konference Národní soustava kvalifikací – praktický nástroj pro řešení nerovnováhy na trhu práce, pořádaná konsorciem Hospodářské komory ČR, Svazu průmyslu a dopravy a společnosti Trexima. Tématem konference byla například role vzdělávání pro konkurenceschopnost firem i celé české ekonomiky, způsoby získávání pracovníků řemeslných a technických profesí a hledání uplatnění na trhu práce. Dále se hovořilo o významu propojení Národní soustavy povolání a Národní soustavy kvalifikací, účastníci byli seznámeni také s problematikou sektorových rad, v nichž zástupci zaměstnavatelů vytvářejí popisy profesí a kvalifikací podle současného stupně výrobních technologií a požadavků, které kladou na pracovníky.

KONFERENCE UNIV 2 KRAJE

Ve dnech 23. až 24. února 2012 se v Karlových Varech uskutečnila pod záštitou radního pro oblast školství Vratislava Emlera konference projektu UNIV 2 KRAJE.

Na programu konference byla například podpora dalšího vzdělávání v Karlovarském kraji, řešení projektu UNIV 2 KRAJE a role úřadů práce v tomto projektu. Praktické zkušenosti s realizací programů celoživotního vzdělávání představily SOU stravování a služeb Karlovy Vary a ISS Cheb.

VELETRH FIKTIVNÍCH FIREM

Ve dnech 20.–22. března se na Výstavišti v pražských Holešovicích v pavilonu B koná již poosmnácté Mezinárodní veletrh fiktivních firem. Letos se ho zúčastní 141 firem z deseti zemí. Pořadatelem je fiktivní firma Antre, s. r. o., z Obchodní akademie Heroldovy sady v Praze. První den probíhá slavnostní zahájení a obchodování pro účastníky veletrhu, v dalších dnech obchodování pro veřejnost. Poslední den veletrhu je od 12:00 vyhlášení vítězů a slavnostní ukončení veletrhu. Na snímku dole je záběr z minulého ročníku.

KAM NA ŠKOLU?

S dotazy ohledně volby školy a povolání nebo zvládání problémů při studiu se mohou žáci, jejich rodiče, dospělí lidé, kariéroví poradci i učitelé obracet na Centrum kariérového poradenství v Národním ústavu pro vzdělávání. Jedná se o veřejnou, bezplatnou službu, která vznikla z potřeby klientů. Její činnost nám přiblížila Ivana Eliášková z NÚV.

Jaké skupiny klientů vás kontaktují?

Od dětí, které stojí před první volbou vzdělání, až po dospělé. Dominantní klientelu tvoří dospělí, kteří v minulosti z různých důvodů školu nedokončili a potřebují získat kvalifikaci. Obracejí se na nás i lidé, kteří chtějí získat kvalifikaci v jiném oboru.

Chtějí se vrátit zpátky do školy, nebo si udělat zkoušky z dílčích kvalifikací?

Většina z nich se nakonec rozhodne pro školu, o neformálním vzdělávání ví zatím málokdo nebo tito zájemci nemají nutné předpoklady. Kromě toho dílčí kvalifikace nezvyšuje stupeň vzdělání, a pokud potřebují úplnou kvalifikaci, musejí složit zkoušky ze všech částí úplné kvalifikace a ve škole pak udělat závěrečné zkoušky.

S jakými dotazy přicházejí žáci středních škol?

Kontaktují nás ti, kteří mají ve škole nějaký problém, studijní, osobní apod. a chtějí ho vyřešit s někým nezávislým, tzn. mimo školu. Potřebují např. změnit školu či obor. Pomáháme také zdravotně nebo sociálně znevýhodněným žákům.

Jak můžete žákům středních škol pomoci?

Napřed jim pomáháme nastavit vzdělávací cíle, to znamená, že rozhovorem s nimi zjišťujeme, co vlastně sami chtějí, jaké jsou jejich zájmy, motivujeme je k sebereflexi. Pak se snažíme jim na míru najít vhodný druh vzdělání. Náš ústav je garantem odborného vzdělávání, máme tedy k dispozici podrobné informace o školách i nabízených oborech v celé republice, můžeme jim dát informace také o obsahu vzdělávání v jednotlivých oborech. Nakonec žákům dáme přehled vzdělávacích možností, které by pro ně byly vhodné, se všemi potřebnými informacemi a kontakty na školy. Snažíme se najít variantní řešení, aby měli z čeho vybírat.

Oslovují vás také učitelé?

Obracejí se na nás výchovní a kariéroví poradci ze škol nebo jiných institucí, například z neziskových organizací. Vysvětlujeme změny v legislativě, pomáháme řešit problémy v oblasti vzdělávání jejich klientů, s nimiž denně pracují, apod. Často k nám přicházejí klienti právě z těchto mimoškolních poradenských pracovišť na základě objednávky. Také pro kariérové poradce realizujeme vzdělávání formou seminářů a workshopů.

Ptala se Alena Nová

Kontakt: poradna@nuv.cz, telefon 274 869 698

PUBLIKACE VYDANÉ NÁRODNÍM ÚSTAVEM PRO VZDĚLÁVÁNÍ

4

ANALÝZA PRÁCE A POTŘEB PORADCŮ V OBLASTI KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ NA ŠKOLÁCH.

Drahoňovská, P. – Eliášková, I. NÚV, Praha, 2011. 52 s.
Publikace představuje kariérové poradenství na základních a středních školách z pohledu jejich výchovných a kariérových poradců. Mapuje také jejich materiální zázemí pro výkon práce, dostupnost služeb kariérového poradenství na školách a jejich propagaci.

ANALÝZA PROFESNÍ STRUKTURY PRACOVNÍCH SIL A STRUKTURY ABSOLVENTŮ Z POHLEDU SFÉRY VZDĚLÁVÁNÍ – 2010.

Doležalová, G. – Vojtěch, J. NÚV, Praha, 2011. 68 s.
Analytická studie popisuje strukturu zaměstnanosti v hlavních profesních třídách a její změny od počátku devadesátých let až po současnost. Vývoj zaměstnanosti je hodnocen z několika úhlů pohledu (změny počtů a podílů pracovníků, věková a vzdělanostní struktura, průměrná délka vzdělávání pracovníků a význam třídy).

DÁLKOVÉ STUDIUM VE STŘEDNÍM ODBORNÉM VZDĚLÁVÁNÍ. CÍLE, OČEKÁVÁNÍ A NÁZORY ÚČASTNÍKŮ STUDIA – 2010/11.

Skácelová, P. – Vojtěch, J. NÚV, Praha, 2011. 39 s.
Důvody, které vedly lidi k dálkovému studiu, objasňuje publikace založená na dotazníkovém šetření provedeném v květnu a červnu 2011. Podle výsledků šetření motivovala tři čtvrtiny respondentů příležitost získat vyšší plat, více než polovina dotázaných (58 %) začala studovat proto, aby si udržela práci. Přibližně třetina respondentů (35 %) by ráda získala jinou práci u jiného zaměstnavatele.

KONCEPCE NOVÉ ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY V OBORECH STŘEDNÍHO VZDĚLÁNÍ S VÝUČNÍM LISTEM.

Jezberová, R. a kol. NÚV, Praha, 2012. 42 s.
Nová koncepce NZZ osvětluje nejdůležitější prvky nově koncipované zkoušky, přitom je založena na několikaletém ověřování nového pojetí na školách.

KVALITA PRO UČŇOVSKÉ ŠKOLSTVÍ. NOVÁ ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA 2009/12.

Kočková, D. a kol. NÚV, Praha, 2012. 74 s.
Publikace vydaná na závěr tříletého projektu Nová závěrečná zkouška ukazuje průběh reformy závěrečných zkoušek a přináší seznam pracovníků, kteří působili v realizačních týmech k jednotným zadáním.

ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA PODLE JEDNOTNÉHO ZADÁNÍ VE ŠKOLE. ŠKOLNÍ ROK 2011/12.

Jezberová, R. NÚV, Praha, 2012. 25 s.
Publikace vydaná v projektu NZZ přináší návod, jak ve škole připravit závěrečné zkoušky s využitím jednotného zadání.

NEZAMĚŠTNANOST ABSOLVENTŮ ŠKOL SE STŘEDNÍM A VYŠŠÍM ODBORNÝM VZDĚLÁNÍM.

Burdová, J. – Chamoutová, D. NÚV, Praha, 2011. 66 s.
Publikace analyzuje míru nezaměstnanosti čerstvých absolventů škol k 30. dubnu 2011, podrobně se věnuje rozlišení struktury nezaměstnaných absolventů z hlediska úrovně vzdělání. Ve stručnosti také nastiňuje vývoj nezaměstnanosti absolventů škol po nástupu hospodářské krize.

SBORNÍK PŘÍSPĚVKŮ ZE ZÁVĚREČNÉ KONFERENCE PROJEKTU KURIKULUM S – KONANÉ 22. LISTOPADU 2011 V PRAZE.

Vencovská, T. NÚV, Praha, 2012. 59 s.
Sborník obsahuje příspěvky od zástupců realizačního týmu projektu, regionálních konzultačních center i pilotních škol zapojených do projektu a dalších odborných škol. Do sborníku je zahrnuto i několik příspěvků, které na konferenci nezazněly.

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA VE VÝUCE ŽÁKŮ ODBORNÝCH ŠKOL. 1. A 2. DÍL, OBČAN V DEMOKRATICKE SPOLEČNOSTI, INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE.

Szebestová, Z. NÚV, Praha, 2012. 88 s.
NÚV Praha, 2012. 96 s.
Dvoudílná metodická příručka je určena učitelům středních odborných škol. V každém díle příručky najdete dvě průřezová témata: 1. Občan v demokratické společnosti a Informační a komunikační technologie, 2. Člověk a životní prostředí a Člověk a svět práce.

ŽÁKOVSKÉ PROJEKTY – CESTA KE KOMPETENCÍM.

Autorský tým. NÚV, Praha, 2012. 128 s.
Publikace obsahuje 32 příkladů vyzkoušených žákovských projektů různého typu. Součástí příručky je také CD-ROM, na kterém jsou veškeré žákovské projekty včetně příloh a dokumentace.

Publikace o gramotnostech najdete v příloze.

ABSOLVENTI ŠKOL SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM Z POHLEDU ZAMĚSTNAVATELŮ

Největším problémem pro zaměstnávání absolventů se zdravotním postižením je nedostatek pracovních činností, které by mohli vykonávat, a nevhodná kvalifikace. K významným důvodům patří i neochota firem a institucí překonávat „problémy navíc“, chybějící kontakty se školami, které žáky se zdravotním postižením vzdělávají, i nedostatek informací o tom, jakou práci jsou tito absolventi schopni vykonávat. Tato zjištění vyplývají z průzkumu Národního ústavu pro vzdělávání, jehož výsledky shrnuje nedávno vydaná publikace „Absolventi škol se zdravotním postižením a trh práce“.

Překážky v zaměstnávání absolventů se zdravotním postižením (ZP) nejčastěji souvisejí s charakterem výroby, který zaměstnávání osob se zdravotním postižením (OZP) často vylučuje. Významnou roli hraje i zvolený obor, úroveň získané kvalifikace a rovněž nedostatek informací o pracovních možnostech těchto absolventů.

také neochota překonávat „problémy navíc“, kterou vyjádřilo 67 % dotázaných firem a organizací. „Zaměstnavatelé vnímají zaměstnávání absolventů se ZP jako potenciálně problematické a rizikové zejména z důvodu předpokládané nižší samostatnosti a soběstačnosti, obávají se nutnosti stálého dohledu a asistence,“ konstatuje autorka publikace Jana Trhlíková a dodává, že školy mohou v tomto ohledu ovlivnit vstup absolventů na trh práce především tím, že budou klást důraz na praktickou přípravu, samostatnost a flexibilitu a dále pak rozšiřováním přímých kontaktů žáků se ZP s firmami, aby zaměstnavatelé mohli získat reálnou představu o možnostech i omezeních těchto absolventů.

Výběr správného oboru je základ

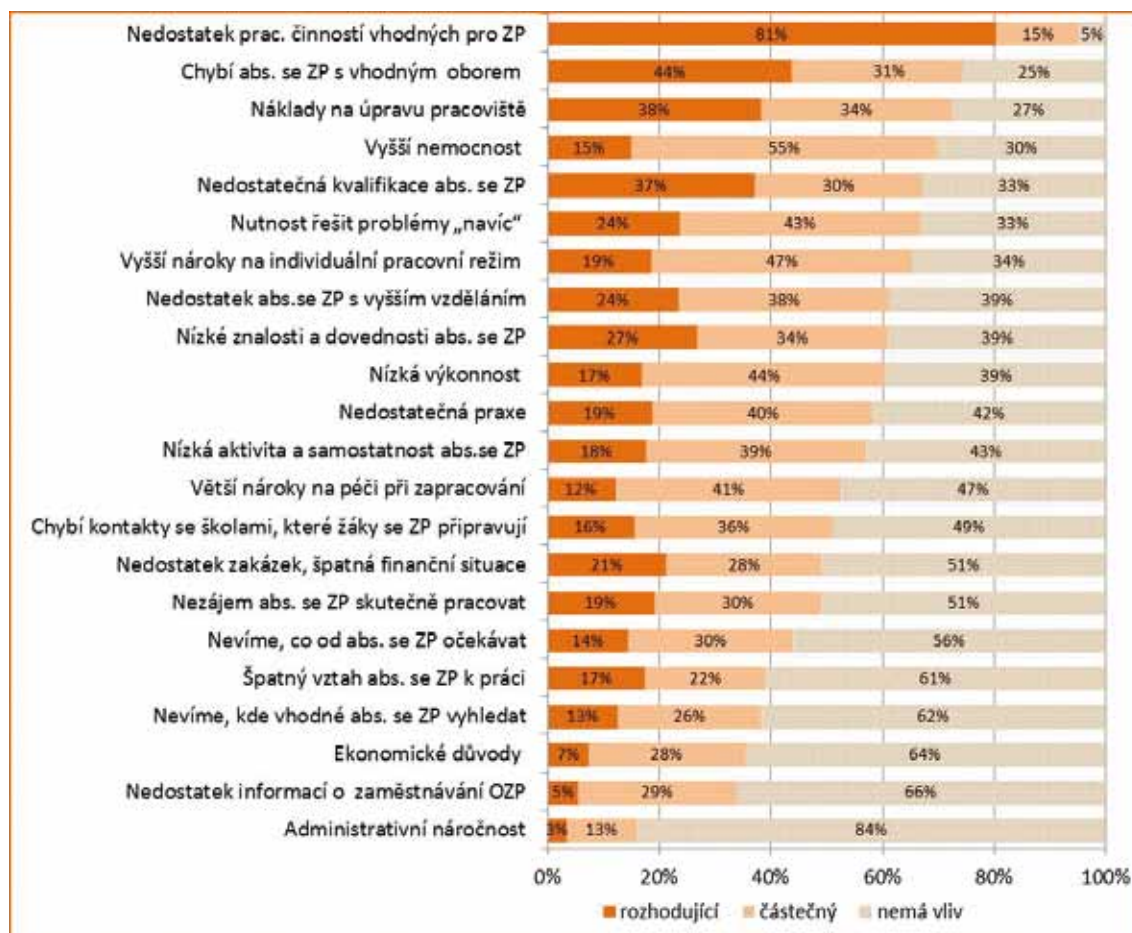
Dalším významným faktorem je kvalifikace absolventů se ZP. Tři čtvrtiny dotázaných firem a institucí poukazují na nedostatek absolventů se ZP s vhodným oborem vzdělání, 67 % vidí problém v nedostateč-

v regionu. Cílem šetření bylo také zjistit názory zaměstnavatelů na opatření a nástroje, které by mohly pozici absolventů se ZP na trhu práce posílit. Kromě ekonomické motivace a podpory, kterou by uvítalo 89 % zaměstnavatelů, je z pohledu školské sféry podstatné, že 88 % zaměstnavatelů vidí možnost zlepšení situace absolventů se ZP na trhu práce ve větší dostupnosti informací o tom, jakou práci jsou tito absolventi schopni vykonávat a 80 % v užší spolupráci se školami, které žáky se ZP vzdělávají.

Rozvíjení dovedností

Od absolventů praktických a základních škol vyžadují zaměstnavatelé nejčastěji pečlivost, ve vzdělávání těchto žáků je podle nich třeba klást důraz na rozvoj soběstačnosti a samostatnosti. V učebních oborech je kromě výše uvedeného rozhodující úroveň praktických a odborných dovedností, v případě učebních oborů kategorie E, připravujících pro jednodušší činnosti, považují firmy a instituce za podstatné

zlepšení komunikačních dovedností a schopnosti pracovat v týmu. U maturitních oborů zaměstnavatelé doporučují rozvoj dalších dovedností. „Výuka by se měla kromě odborných znalostí více zaměřit i na rozvoj klíčových kompetencí, zejména počítačových, jazykových a komunikačních dovedností. U absolventů VOŠ a VŠ zaměstnavatelé zdůrazňují potřebu znalosti cizího jazyka a komunikačních dovedností obecně,“ vysvětluje Jana Trhlíková. Zajímavé odlišnosti v názorech na různé formy a nástroje podpory zaměstnávání absolventů se ZP se objevují v souvislosti s tím, zda zaměstnavatelé osoby se zdravotním postižením zaměstnávají, nebo ne. „Ti, kteří mají v současnosti zkušenost se zaměstnáváním OZP, vidí možnosti zlepšení častěji v získání vyšší

Od zaměstnávání absolventů se ZP firmy a organizace nejčastěji odrazuje nedostatek činností vhodných pro absolventy se ZP (95 %), pro necelé tři čtvrtiny zaměstnavatelů (73 %) jsou překážkou rovněž náklady na úpravu pracoviště, vyšší nemocnost absolventů se ZP (70 %) a nutnost individuálního pracovního režimu (66 %). Kromě ekonomického hlediska má však význam

né kvalifikaci těchto absolventů obecně. I když některá omezení, zejména u žáků s mentálním postižením, nelze překonat, ukazuje se podle autorky publikace, že je třeba podporovat takovou volbu úrovně vzdělání, která maximálně využije potenciál žáka se ZP, a výběr takového oboru, o který je na trhu práce zájem, včetně zvážení možnosti zaměstnání u konkrétních firem

úrovně znalostí a dovedností absolventů, naopak ti, kteří OZP nezaměstnávají, by potřebovali spíše lepší informace o tom, co jsou absolventi schopni dělat, jakou práci mohou vykonávat i jaké jsou jejich specifické potřeby,“ přibližuje autorka publikace a doplňuje, že pohled na význam ekonomické podpory se u obou skupin prakticky neliší.

Alena Nová

METODICKÝ PORTÁL V ROCE 2012

Tento rok je pro Metodický portál RVP.CZ přelomový. Dne 6. ledna 2012 byl ukončen projekt Metodika II, v jehož rámci portál dosud fungoval, a nyní má prokázat svou životaschopnost v nových podmínkách. S čím tedy mohou stávající i noví uživatelé nadále počítat?

Ve druhé polovině ledna byl znovu plně obnoven příjem příspěvků v modulu Články. Znamenalo to kontaktovat autory a recenzenty, zajistit koordinátory a korektory, zprovoznit systém předávání příspěvků mezi všemi zúčastněnými. Stejný postup nás čeká v březnu, kdy budeme otevírat modul DUM. Bez přerušení jsou k dispozici moduly Diskuze, Wiki, Blogy a Digifolio.

Zavřené pro příjem nových materiálů zůstávají prozatím moduly Odkazy a AudioVideo. První jmenovaný naplnil beze zbytku svůj účel – shromáždit zajímavé a podnětné odkazy na webové stránky a zdroje a nabídnout je uživatelům. V průběhu podzimních měsíců loňského roku už bylo zřejmé, že nabídka vhodných webů byla vyčerpána. Modul AudioVideo je nejmladším počinem projektu Metodika II. Jako takový zatím slouží pouze ke koncentraci audio a video materiálů, které už byly na Metodickém portálu RVP.CZ publikovány.

O všech novinkách informujeme v blogu Referát Metodického portálu na <http://referat.blogy.rvp.cz/>.

Chcete se s námi setkat?

Jarní období je již tradičně v myslích pedagogické veřejnosti spojováno s konferencemi, veletrhy a dalšími prezentačními akcemi. Metodický portál RVP.CZ má stále co nabídnout, proto se s našimi zástupci budete moci na některých vybraných akcích potkat.

LINGUA SHOW

je mezinárodní jazykový a vzdělávací veletrh, který zprostředkovává informace v oblasti jazykového a celoživotního vzdělávání. Metodický portál RVP.CZ tu bude zastoupen modulem EJP (Evropské Jazykové Portfolio) a bude zde tedy prezentovat materiály, které vznikly v kategorii Jazykové vzdělávání. Celostátní konference učitelů základních a středních škol Počítač ve škole je další tradiční akcí, které se zástupci Metodického portálu RVP.CZ účastní.

Stejně jako na konferenci o týden dřív – Inovace ve výuce – zde bude zástupce týmu prezentovat nejnovější projekt Inspiromat 2012.

Inspiromat 2012

Projekt Inspiromat vznikl v roce 2008 jako elektronická verze stolního kalendáře VÚP. Každoročně uvedl 12 témat, jedno na každý měsíc. V letošním roce pojímáme tento projekt ve stylu „síťové generace“, tj. obsah bude vznikat spoluprací.

Témata budou naplňována formou článků, blogových příspěvků, stránek v modulu Wiki, sbírek odkazů na portál i na jiné weby a také diskuze nad zkušenostmi, otázkami, názory. A samozřejmě společně shromáždíme všechno, co už na Metodickém portálu RVP.CZ je (a že toho není zrovna málo). Navíc všechny nově vzniklé materiály v rámci výzvy získají ocenění Inspiromatu 2012. Během února a března se nám podařilo aktivovat dvě témata: Přípravné třídy a Klima ve škole.

Přípravné třídy startovaly jako první, proto mají trochu náskok. Již nyní se můžeme pochlubit třemi články. První článek shrnuje základní charakteristiku vznikajícího seriálu a nezbytnou legislativu.

Smysl přípravných tříd je velmi pěkně popsán hned v úvodu: V přípravných třídách mají žáci jeden školní rok na to, aby si osvojili a procvičili všechny potřebné oblasti pro hladký vstup do 1. třídy. Každý přichází s jinou výbavou, u každého žáka jsou silné a naopak oslabené jiné oblasti. Celkově však jedna bez druhé neplní svou funkci, je tedy třeba rozvíjet všechny současně.

Ke spolupráci vybízíme všechny uživatele Metodického portálu RVP.CZ, a to v prostředí modulu Wiki: Inspiromat – tvoříme společně. Zde vznikají konkrétně zaměřené stránky, které jsou již výsledkem spolupráce a sdílení zkušeností v ostatních modulech.

Pavla Hublová

O dalším vývoji projektu informujeme na adrese: <http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=5349>.

CO CHTĚJÍ UČITELÉ MĚNIT V OSNOVÁCH

Už od roku 2008 probíhá monitorování kurikulární reformy. Postupně se uskutečnilo sledování na mateřských a základních školách, základních školách speciálních a v rámci projektu Kurikulum G i na gymnáziích.

Rádi bychom vám představili některé zajímavé výsledky z dotazníkového šetření na 300 náhodně vybraných plně organizovaných základních školách. Dokládají zkušenosti učitelů českého jazyka (ČJ), matematiky (M) a informačních a komunikačních technologií (ICT) z průběhu reformy.

Co si tedy myslí učitelé základních škol o školních vzdělávacích programech (ŠVP) a co by se podle nich mělo změnit?

Podíl na tvorbě učebních osnov v ŠVP

Na tvorbě učebních osnov (UO) ČJ, M a ICT se podílelo 76–84 % učitelů. Výjimku tvořili učitelé ICT na 1. stupni, kteří vykazali jen 59% účast při tvorbě UO. Z výsledků vyplývá, že většina učitelů sledovaných předmětů se podílela na tvorbě UO „svého“ předmětu. To, že se pětina současných učitelů na tvorbě UO nepodílela, lze přičítat příchodu nových učitelů, přechodům učitelů ze školy na školu i skutečnosti, že se zřejmě na některých školách na tvorbě UO nepodíleli všichni učitelé.

Situaci s UO ICT na 1. stupni lze vysvětlovat tak, že na řadě škol zřejmě tvořili UO pro 1. stupeň učitelé 2. stupně, pravděpodobně dochází i k častější změně vyučujících tohoto předmětu.

Přednosti a nedostatky učebních osnov

Nejčastěji byly u všech sledovaných vyučovacích předmětů (na obou stupních) zmínovány následující přednosti UO: integrace vzdělávacího obsahu, zavedení průřezových témat, navýšení časové dotace, možnost organizace učiva podle potřeb žáků, podpora moderních způsobů práce, posílení pedagogické autonomie aj.

Jako nedostatek UO učitelé nejvíce uváděli různorodost obsahu či obsáhlost UO. Ukázalo se, že učitelé označují jako přednosti UO ty prvky, které podporují jejich větší pedagogickou svobodu a tvořivost ve výuce. Je zajímavé, že učitelé kritizovali obsáhlost, náročnost či nekonkrétnost UO, tedy prvky, které mohli při jejich tvorbě ovlivnit konkrétními výstupů i výběrem a strukturací učiva.

Změny v učebních osnovách

Nejčastěji by učitelé u svých vyučovacích předmětů měnili v UO učivo. Jako důvody uvádějí potřebu změnit strukturu učiva, jinak organizovat učivo a snížit jeho obtížnost.

Z výsledků je patrné, že přibližně třetina učitelů by přistoupila ke změně učiva v UO „svého“ předmětu na 1. i 2. stupni. Ukazuje to na skutečnost, že učitelé s UO pracují a zamýšlejí se nad jejich zlepšením i nad provázáním učiva s praktickým životem.

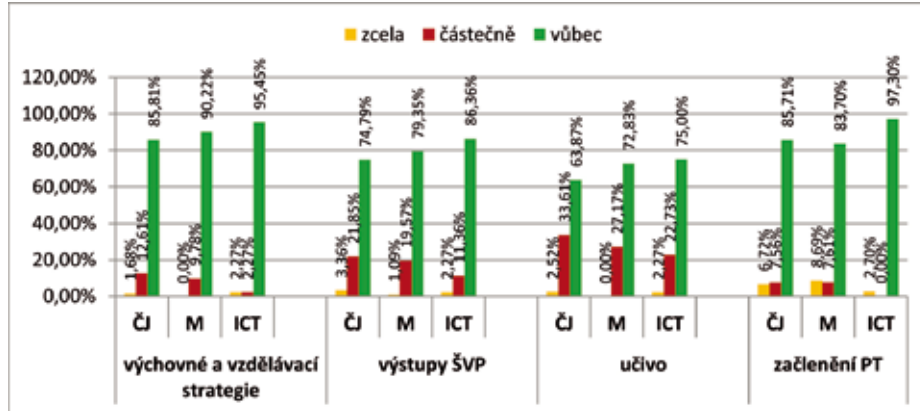
Současně bylo potvrzeno, že učivo je pro učitele všech sledovaných vyučovacích předmětů při plánování výuky zásadní kategorií, která daleko převyšuje význam jiných kategorií. Znamená to, že učitelé stále ještě

Učitelé nechtějí měnit průřezová témata

Další kategorie zaznamenávané v učebních osnovách ŠVP, jako jsou Výchovné a vzdělávací strategie a Průřezová témata, chtějí učitelé měnit málo (v rozsahu cca 5–15 %).

Důvodem může být spokojenost s vymezenými strategiemi, ale spíše se s nimi v praxi moc nepracuje, případně učitelé nechtějí měnit něco, čemu věnovali hodně času a úsilí při tvorbě.

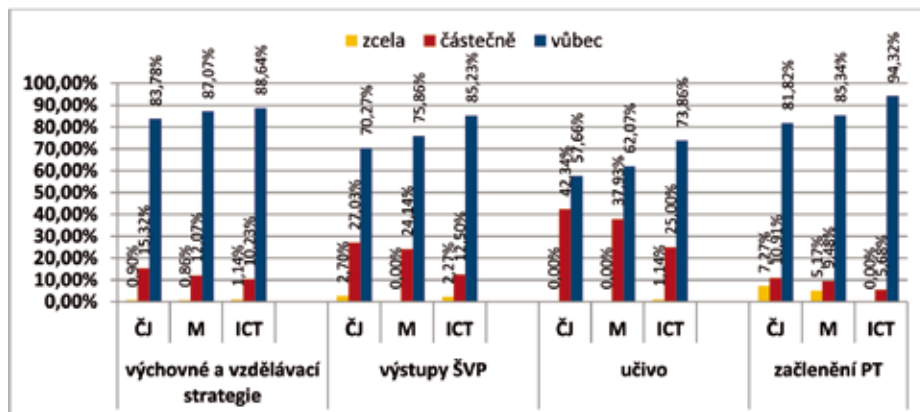
Potřeba změn některých částí učebních osnov na 1. stupni ZŠ po čtyřech letech výuky podle ŠVP

více přemýšlejí o výuce z pohledu učiva než z pohledu zamýšlených výsledků vzdělávání (výstupů, klíčových kompetencí).

Výstupy ŠVP v učebních osnovách by měnilo 20–30 % respondentů, menší počet učitelů (14 % na obou stupních) by měnil výstupy v UO ICT. Jako důvody ke změně nejčastěji uváděli konkretizaci a zjednodušení výstupů a redukci jejich množství.

Potřeba změn některých částí učebních osnov na 2. stupni ZŠ po čtyřech letech výuky podle ŠVP

Z výsledků je patrné, že se učitelé nad výstupy zamýšlejí. Pozitivní je, že chtějí upravit jejich konkrétní podobu (formulace, redukce, obsahové zjednodušení).

Na druhé straně se zdá, že učitelé často kritizují spíše očekávané výstupy RVP ZV než výstupy ŠVP. Důvodem může být skutečnost, že přebírali doslovné formulace z RVP ZV do ŠVP a nerozpracovávali je. Dalším důvodem může být fakt, že někteří učitelé ŠVP sami netvořili a formulace výstupů jim nevyhovují.

Podobné je to u průřezových témat, kde bylo vytvoření systému práce s průřezovými tématy pro školy poměrně náročnou činností, která by teď měla po určitou dobu fungovat beze změn. Nižší potřeba změn v ICT na 1. stupni je zřejmě dána tím, že v době šetření ještě neproběhla výuka v 5. ročnících, kam je tento vyučovací předmět na daném stupni zařazován nejčastěji.

Je zřejmé, že monitoring přináší řadu zajímavých informací, které je možné využít především při utváření metodické podpory učitelů a při rozhodování o budoucí podobě rámcových vzdělávacích programů.

Mgr. Jitka Jarníková,
PaedDr. Jan Tupý

Souhrnné výsledky ze všech šetření:
<http://www.vuppraha.cz/vysledky-monitoringu>

INKLUZE JE PRO VŠECHNY

O zkušenostech se zaváděním inkluze do škol jsme mluvili s analytikem projektu CPIV Matějem Bulantem.

Koho se vlastně týká inkluze?

Inkluze je založená na myšlence, že by péče o žáky ve školách měla být co nejvíce individualizována. Inkluze se netýká jen žáků se zdravotním postižením či jiným znevýhodněním, ale všech. Dnes se setkáváme spíše s přístupem, kdy jsou selhávající žáci označeni jako žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, kterým je třeba věnovat specializovanou péči. To však často vypadá tak, že tyto žáci jsou odděleni od svých spolužáků a vzdělávání v rámci specializovaných tříd nebo škol. Inkluze znamená nevyčleňovat nikoho, nedávat mu „nálepku speciálních potřeb“, ale přijímat odlišnost jako přirozený stav. V rámci hlavního vzdělávacího proudu bychom se měli věnovat všem dětem, těm s mimořádným nadáním i těm tzv. hraničním, pohybujícím se v pásmu lehkého mentálního postižení. Učitelé by se proto měli naučit pracovat s dětmi individuálně.

Jak se k inkluzivnímu přístupu staví školy?

Myslím si, že školy často nedokážou dobře odlišit inkluzi od integrace. Rozdíl mezi těmito pojmy je nicméně zásadní. Například v případě integrace sice začleňujeme do běžných tříd žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a zajišťujeme, aby tyto žáci mohli v této třídě být přítomni (např. osobním asistentem), ale již neřešíme, zda je toto dítě ve třídě i přijato. To znamená, zda není ve třídě pouze fyzicky přítomno vedle ostatních dětí, ale že je zde s nimi jako přirozená součást třídního kolektivu. Další problém je podle mého názoru v tom, že učitelé nevidí jednoznačnou a dlouhodobou vizi u nadřízeného orgánu, tedy u ministerstva školství. To by mělo dát jasně najevo, že inkluzi podporuje. Místo toho řada aktuálních rozhodnutí jde proti smyslu dlouhodobé koncepce, např. plánované testování škol. Učitelé také ne vždy přijímají myšlenku inkluze pozitivně.

Pokračování ze str. 7

Jsou z minulosti zvyklí na to, že žáci, kteří měli zvláštní vzdělávací potřeby, byli přesouváni do praktických a speciálních škol. Tento přístup je pro ně pohodlnější, nebo se tak alespoň jeví, proto je prosazení inkluze tak těžké. Také se ukazuje, že prosadit myšlenku inkluze nelze bez motivovaného vedení škol.

Nejsou školy motivovány k přijímání žáků se speciálními potřebami zvýšeným normativem?

Navýšení normativu je u nás možné jen v případě žáků se zdravotním postižením. Mnohé děti, které také potřebují jistou míru „nadstandardní“ péče, ale nejsou zdravotně postižené. Jejich handicap je například to, že pocházejí ze sociálně znevýhodňujícího prostředí, takže „propadávají sítím“ a normativ se pro ně nenavýšuje. Školy tedy nejsou finančně motivovány je přijímat.

Můžete uvést nějaký příklad, jak vypadá pomoc CPIV?

Vybavuji si teď projekt „Přeskočme ten plot“, který uspořádalo jedno z našich center. Šlo o spolupráci běžné základní školy a základní školy speciální a praktické. Akce poukazovala na různorodost ve společnosti a měla přispět k toleranci vůči ní. Během projektu se žáci navzájem poznávali, společně prozkoumávali město a seznamovali se s jeho etnickými menšinami. Navštívili se také navzájem ve svých školách. Následně proběhla reflexe a zhodnocení celého projektu.

Ptala se Zoja Franklová

CENTRA PODPORY INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Inkluzivní přístupy pomáhá školám od podzimu 2009 zavádět projekt Centra podpory inkluzivního vzdělávání (CPIV), který řídí MŠMT a o realizaci se stará Národní ústav pro vzdělávání. Projekt měl být ukončen k 30. 6. 2012, koncem roku 2011 bylo nicméně schváleno jeho prodloužení do prosince 2012. Díky tomu mohou zapojené školy i nadále využívat benefity, které nabízí.

Na začátku bylo mapování

Školy se účastnily projektu dobrovolně, a to na základě oslovení školy pracovníky CPIV, nebo mohly samy kontaktovat příslušné pracoviště CPIV. Prvním krokem pracovníků CPIV bylo intenzivní mapování potřeb dané školy. Jeho cílem bylo získat dostatek informací o fungování celé školy, její atmosféře i vybavení. Mezi hlavní témata mapování patřilo další vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřené na podporu inkluze, vybavenost škol didaktickými a kompenzačními pomůckami nezbytnými pro práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, skladba žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, nastavení podpůrných poradenských služeb (asistenti pedagoga, školní poradenské pracoviště, školská poradenská zařízení atd.) a stav spolupráce s dalšími vzdělávacími subjekty.

Důležité je poradenství

Přímá pomoc školám probíhá nejčastěji v oblasti poradenství a metodické podpory učitelů. Nejčastěji jde o vzdělávání žáků

se specifickými poruchami učení i chování a při kázeňských obtížích žáka. Dalším okruhem je selhávání žáků na začátku školní docházky – v těchto případech je třeba zjišťovat příčiny neprospěchu a nastavit další vzdělávací opatření pro žáka. Častým požadavkem škol byla podpora při práci s problémovým třídním kolektivem a pomoc při provádění pedagogické diagnostiky nebo analýzy vyučování.

Převážně se jednalo o neuspořádané vztahy ve třídě, nízkou motivaci ke studiu nebo konflikty s pedagogickými pracovníky. Učitelé také hodně využívali konzultace k individuálním vzdělávacím plánům, zajímalo je jejich praktické využití i způsob monitorování jejich efektu při vzdělávání dítěte.

Zajímavé byly pro pedagogy také konzultace pomáhající ke zlepšení komunikace uvnitř pedagogického sboru nebo ke zlepšení spolupráce s rodiči žáků. Vedle nastavení podmínek pro inkluzivní vzdělávání ve školách a jeho další podpory a přímých služeb odborných pracovníků CPIV školy oceňovaly možnost tzv. síťování, kdy na úrovni jednotlivých regionů vznikají sítě spolupracujících škol a dalších subjektů, jako jsou vzdělávací organizace, zřizovatelé škol apod.

Škola získává plán inkluzivního rozvoje

Na základě zmapování potřeb škol byly vybrány oblasti, v nichž potrebovaly pomoc. Pracovníci CPIV například školám pomáhají zlepšit poradenské služby, a to zejména při zavádění pozice školního speciálního pedagoga / školního psychologa, asistenta pedagoga, případně kompetentních tutorů a speciálních služeb. Projektoví manažeři CPIV pomáhají školám získávat také zdroje finančních prostředků, navýšit kapacitu DVPP a zlepšovat vybavenost škol vhodnými kompenzačními a didaktickými pomůckami, které jsou potřebné pro integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

V neposlední řadě měly školy možnost za podpory odborných pracovníků center vytvořit plán vlastního inkluzivního rozvoje neboli školní podpůrný program.

Tyto programy vycházejí ze závěrů mapování potřeb a jejich cílem je naplňovat pravidla rovnosti v přístupu ke vzdělávání, zvláště pak u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Školní podpůrný program, který vytváří tým CPIV ve spolupráci s vedením školy, má napomoci nastavit podmínky pro realizaci inkluzivního vzdělávání v dané škole, včetně finančních nákladů spojených s případnými opatřeními.

Matěj Bulant, Ph.D., analytik projektu CPIV, a Mgr. Hana Schambergerová, koordinátorka CPIV Most

Na detašovaném pracovišti CPIV Most v Liberci proběhlo setkání ředitelů škol. (zdroj: web)

Do CPIV je zapojeno celkem 342 škol a pokrývá svou činností celou Českou republiku. Jednotlivá pracoviště CPIV se nacházejí v Plzni, Českých Budějovicích, Mostě, Praze, Liberci, Hradci Králové, Jihlavě, Olomouci, Brně, Opavě a Karvině. V každém regionu díky tomu existuje tým, který sestává ze speciálního pedagoga, psychologa, sociálního pracovníka, kulturního antropologa a projektového manažera.

PILOT ZUŠ SE ZŘEJMĚ PRODLOUŽÍ

Ministerstvo školství navrhlo prodloužení projektu Pilot ZUŠ, který podporuje umělecké školy při reformě. Projekt, který odstartoval již v květnu 2009 a měl skončit letos v dubnu, tak bude pravděpodobně pokračovat až do října 2012.

Během projektu byl vytvořen Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání, který byl v srpnu 2010 distribuován do všech ZUŠ v ČR. O několik měsíců později dostaly školy Manuál pro tvorbu ŠVP a v prosinci 2010 získali všichni učitelé metodické DVD.

Kromě toho proběhlo školení 39 lektorů, kteří pak pokračovali v proškolení pedagogických sborů v jednotlivých krajích. To vše pomáhalo pedagogickým pracovníkům při koncipování školních vzdělávacích programů. Podle nich začnou vyučovat od září tohoto roku.

Pokud bude prodloužení projektu schváleno, budou zřízeny velmi potřebné konzultační služby. Jedná se o Operativní konzultační středisko ŠVP, které bude všem ZUŠ v ČR dokončujícím své ŠVP poskytovat servis v období posledních dvou měsíců školního roku. Půjde o telefonické i osobní konzultace a rychlé zodpovídání e-mailových dotazů. V měsíci září a říjnu, kdy budou již ŠVP vydány, by mělo zahájit provoz Informační středisko pro ZUŠ, které bude školám pomáhat pracovat podle právě připravované nové vyhlášky a využívat změněnou školní dokumentaci.

Zoja Franklová

Jiří Stárek, hlavní manažer projektu Pilot ZUŠ

Jestliže zřizovatel hodnotí školu pouze podle úspěchů v soutěžích, pak se nelze divit ředitelům, kteří toto hodnotící kritérium přenášejí na učitele a ti pak zase na žáky. A najednou tu máte školu, kde se již neuvazuje o žákovi jako o jedinci, kterému je třeba umožnit maximální osobnostní růst prostřednictvím umění, ale jako o pouhém „nástroji“ sloužícím k public relations ředitele či školy. A přitom jsou umělecké soutěže skvělým instrumentem pedagogické práce a plní i výbornou motivační funkci. Jen je třeba si znovu uvědomit, že ve vzdělávání na ZUŠ nejsou cílem.

To, že škola učí podle ŠVP, ale přece nemusí znamenat, že ji bude zřizovatel jiným způsobem hodnotit...

To je pravda, ale já jsem přesvědčen, že tomuto zavedenému pojetí ředitelé nemusejí podléhat. ZUŠ mají právní subjektivitu a reforma podporuje jejich autonomii. Ředitel by měl mít odvahu se z tohoto vyvázat a dokázat obhájit, že má skvělou školu, třebaže zrovna nemají kdovíjaké výsledky ze soutěžení.

Zaujímáte takový postoj na Vaší škole?

Ano, já to tak dělám.

A nevyvolává to negativní reakce?

Vůbec ne. Ten strach je pravděpodobně zbytečný, všichni se totiž bojí už napřed, takže jiný přístup ani nevyzkoušejí. Co jde ale podle mého názoru přesně proti tomu, aby ředitelé mohli být skutečně respektované osobnosti a mohli začít naplňovat reformní principy ve školství, je to, že jsou nyní jmenováni na dobu určitou – na šest let. Pokud vím, tak musejí ředitelé v různých krajích podstupovat často nedůstojné konkurní řízení pro potvrzení ve funkci. Jako by nyní stát říkal – měli jste jako sebevědomé osobnosti při kurikulární reformě za úkol vnést do škol více autonomie a emancipace, no dobrá, my vám teď ale připomeneme, že vás můžeme kdykoliv seknout přes prsty. To působí demotivačně a u mnohých kolegů poškozují jejich reformní snažení.

Ptala se Zoja Franklová

Vystoupení kytarového orchestru pod vedením učitele ZUŠ Kolín Jiřího Červína. (zdroj: web)

REFORMA PŘINÁŠÍ VĚTŠÍ AUTONOMII, ALE ...

O tom, co by měla přinést reforma v základních uměleckých školách, jsme mluvili s Jiřím Stárkem, který je hlavním manažerem projektu Pilot ZUŠ a současně ředitelem ZUŠ Praha 10 – Hostivař.

Proč je pro základní umělecké školy tak důležité, aby v nich proběhla reforma?

Už v roce 2005 jsme zahájili analýzu situace v ZUŠ v celé republice a kromě tradičních kladů, jako je jejich hustá síť či vysoká odbornost učitelů, jsme zjistili i některé nedostatky. Například se ukázalo, že naše ZUŠ nejsou schopné dostatečně reagovat na nové trendy či umělecké směry. Trochu neaktuální učební plány a osnovy jim dosud také neumožňují zavádět nové metody práce. Dalším problémem je jistá neprová-

zanost teoretické výuky s praxí. Například se vyučuje předmět hudební nauka, který je často úplně odtržen od nástrojové interpretace. Doufám tedy, že reforma umožní základním uměleckým školám, aby to, co je na nich již dnes dobré, mohly zachovat, a tam, kde cítí potřebu změny, ji mohly uskutečnit a byla legální.

Kde vidíte největší problém?

Už dlouho se mi nelíbí, že jsou umělecké školy často hodnoceny pouze podle toho, kolik vyprodukují špičkových žáků, kteří vítězí v nejrůznějších soutěžích. Kde je posouzení klimatu školy, motivace a zájmu žáků o vzdělávání, kde je posouzení celé šíře záběru směrem k aktivnímu amatérskému uplatnění i po ukončení studia?

V ÚNORU ZAČAL PROJEKT UNIV 3

Na úspěšné projekty UNIV a UNIV 2 KRAJE, jejichž primárním cílem byla proměna středních odborných škol v centra celoživotního učení, navazuje projekt Podpora procesů uznávání, zkráceně označovaný jako UNIV 3. Nový projekt propojuje rekvalifikace a proces uznávání, během něhož mohou být lidem uznány kompetence získané v praxi či neformálním vzděláváním.

Na projektu budou tentokrát participovat nejen pracovníci středních škol, ale také instituce dalšího vzdělávání, především těch, které realizují rekvalifikace. Projektové aktivity budou probíhat ve všech krajích ČR s výjimkou Hlavního města Prahy. V rámci projektu UNIV 3 bude připraveno 350 mo-

dulových představitelů zaměstnavatelů, autorizujících orgánů a úřadů práce. Důraz bude v projektu kladen na propojení rekvalifikací směřujících k přípravě na vykonání zkoušky a procesu uznávání; jde např. o to, charakterizovat postupy, které umožní, aby se zájemce o přípravu na zkoušku nemusel účastnit programu v jeho plném rozsahu. Zapojí se pouze do těch částí, kde může získat kompetence, jimiž zatím nedisponuje nebo disponuje v nedostatečné míře. Součástí aktivity bude také příprava tzv. konkrétních zadání, tedy zcela konkrétních úkolů a úloh pro účastníky zkoušky podle zákona č. 176/2006 Sb. Konkrétní zadání budou po ukončení projektu k dispozici všem autorizovaným osobám.

POČET ZKOUŠEK Z DÍLČÍCH KVALIFIKACÍ RYCHLE ROSTE

Do konce ledna se uskutečnilo téměř 27 tisíc zkoušek z dílčích kvalifikací. Složením zkoušky si lidé mohou nechat potvrdit svou kvalifikaci i v oboru, který nevystudovali, ale naučili se ho v praxi nebo v nějakém kurzu. Zlepšuje se tak jejich postavení na trhu práce.

Skládání zkoušek je možné díky Národní soustavě kvalifikací (NSK), do ní jsou postupně zařazovány jednotlivé kvalifikace, které jsou popsány pomocí standardů. Tyto standardy určují, z čeho má být člověk přezkoušen. NSK v současnosti obsahuje všechny úplné i dílčí kvalifikace na úrovni vyučeni a řadu kvalifikací na úrovni maturity či VOŠ. Některé úplné kvalifikace nejsou součástí žádné úplné kvalifikace, ale dávají lidem možnost získat kvalifikaci v profesích, k nimž zatím žádné formální vzdělání neexistuje, jako je například hrobník či strážný. Aby celý systém uznávání kvalifikací mohl fungovat, procházejí standardy složitým procesem schvalování: vyjadřují se k nim tzv. sektorové rady, resortní ministerstva a nakonec je schvaluje MŠMT. Jakmile je některá kvalifikace schválena, mohou zájemci žádat na svém resortním ministerstvu o udělení autorizace k pořádání zkoušek – pokud uspějí, stanou se z nich tzv. autorizované osoby, které mají právo provádět přezkušování zájemců.

Jak získat dílčí kvalifikaci

Zájemce si na adrese www.narodni-kvalifikace.cz vyhledá kvalifikaci, o níž má zájem, a zjistí zde, jestli už byla schválena. Nyní tu lze nalézt standardy a další důležité informace pro 290 dílčích kvalifikací ze všech možných oblastí. S dotazem se může obrátit také na úřad práce nebo centrum vzdělanosti daného kraje. Za vykonání zkoušky se platí většinou od jednoho do pěti tisíc korun. Pokud člověk u zkoušky uspěje, dostane celostátně platné osvědčení. Složí-li zkoušky ze všech částí úplné kvalifikace, může získat výuční list.

Nejvíce schválených dílčích kvalifikací spadá pod Ministerstvo průmyslu a obchodu (156), následuje Ministerstvo zemědělství (85), Ministerstvo pro místní rozvoj (33). Naopak Ministerstvo vnitra má schváleny jen tři dílčí kvalifikace, ale uskutečňuje se v nich nejvíce zkoušek, hlavně v kvalifikaci strážný, kde se zkouška stala podle živnostenského zákona povinná.

Soja Franklová

Počet dílčích kvalifikací: 290
Počet zkoušek z dílčích kvalifikací: 26 896
Počet udělených autorizací: 1 908

Stav k 31.1. 2012

dulových rekvalifikačních programů, které budou po ukončení projektu k dispozici všem subjektům poskytujícím rekvalifikační vzdělávání a současně budou využívány i v procesu akreditace rekvalifikací. Připravené rekvalifikační programy budou vytvořeny podle standardů Národní soustavy kvalifikací (NSK). Jejich cílem je příprava na vykonání zkoušky podle uvedených standardů. Na tvorbě rekvalifikačních programů se budou podílet jak školy, tak instituce dalšího vzdělávání; vytvořené programy musejí nejen splňovat požadavky stanovené standardy NSK, ale musejí také vyhovovat různým skupinám poskytovatelů rekvalifikací, např. školám a institucím dalšího vzdělávání.

Připravené rekvalifikační programy budou vytvořeny podle standardů Národní soustavy kvalifikací (NSK). Jejich cílem je příprava na vykonání zkoušky podle uvedených standardů. Na tvorbě rekvalifikačních programů se budou podílet jak školy, tak instituce dalšího vzdělávání; vytvořené programy musejí nejen splňovat požadavky stanovené standardy NSK, ale musejí také vyhovovat různým skupinám poskytovatelů rekvalifikací, např. školám a institucím dalšího vzdělávání.

Pilotní ověřování

Další aktivita projektu se zaměří na pilotní ověřování procesu uznávání podle standardů NSK: celkem se uskuteční 600 pilotních ověřování pro různé kvalifikace. Projekt se do určité míry stane „zkušebním provozem“ projektu NSK. Cílem pilotáže je v praxi ověřit nastavení požadavků obsažených ve standardech. Do ověřování budou vedené škol a vzdělávacích institucí zapojeni

Pracovníci se napřed vyškolí

Pracovníci středních škol a institucí dalšího vzdělávání participující na realizaci projektu budou na svou projektovou činnost připraveni na seminářích týkajících se např. tvorby modulových programů podle standardů NSK, role hodnotitele (mimo projekt autorizované osoby) v procesu uznávání atd. Tato příprava je podstatná nejen pro kvalitní zajištění průběhu projektových aktivit, ale jejím cílem je zajistit dostatek odborně připravených pracovníků pro oblast přípravy modulových programů a uznávání i po ukončení projektu.

Další projektové činnosti budou zaměřeny na inovaci systému akreditací na MŠMT. Jedná se jak o vytvoření řady metodik pro kontrolní činnost pracovníků ministerstva školství v této oblasti, tak o přípravu elektronického systému pro podávání a vyřizování žádostí o akreditaci a inovaci metodik týkajících se žádostí o akreditaci. Nedílnou součástí projektu je propagační kampaň zaměřená na oblast uznávání. Směřovat bude k široké veřejnosti, kterou chce seznámit s novou možností získání kvalifikace.

Jana Bydžovská

POSTOJE EVROPANŮ K ODBORNÉMU VZDĚLÁVÁNÍ

Na základě Kodaňského procesu zahájila Evropská komise v roce 2010 realizaci desetiletého plánu, jehož úkolem je přimět více lidí ke vstupu do odborného vzdělávání a přípravy (OVP) a dále zvyšovat jeho úroveň. Šetření Eurobarometru v této souvislosti zkoumalo, jak je odborné vzdělávání atraktivní v současnosti.

Tři čtvrtiny občanů Evropské unie jsou přesvědčeny, že je odborné vzdělávání vysoce kvalitní, více než třetina respondentů (36 %) se ovšem domnívá, že nevede k zaměst-

si to myslí dokonce 83 % lidí, 12 % občanů EU s tímto tvrzením nesouhlasí. Velmi pozitivní je zjištění, že tři čtvrtiny všech respondentů (75 %) jak v celé EU, tak v České republice souhlasily s tím, že OVP nabízí vysoce kvalitní vzdělávání.

Přes dvě třetiny respondentů (68 %) věří, že odborné vzdělávání umožňuje absolventům pokračovat ve studiu na vysoké škole, zatímco 21 % s tím nesouhlasí. V České republice se souhlasně vyjádřilo 70 % dotázaných. Téměř tři čtvrtiny responden-

i Česká republika (49 %). Nejvíce v tomto směru věří odbornému vzdělávání naopak Rakušané (79 %).

Vliv odborného vzdělávání na společnost

Velká většina občanů EU (83 %) se shoduje v tom, že odborné vzdělávání pozitivně ovlivňuje hospodářství v dané zemi, s tímto tvrzením nesouhlasí pouze 10 % respondentů. V České republice je o pozitivním ekonomickém vlivu odborného vzdělávání přesvědčeno 81 % dotázaných.

Tři čtvrtiny respondentů z EU (76 %) věří tomu, že odborné vzdělávání hraje roli ve snižování nezaměstnanosti v jejich zemi, v České republice tento názor zastává 71 % dotázaných. Necelá pětina lidí v EU (18 %) si nemyslí, že odborné vzdělávání pomáhá snižovat nezaměstnanost.

Výběr vzdělávací cesty

Většinu respondentů (94 %) přivedl k odbornému vzdělávání osobní zájem, pouze 6 % uvedlo, že zájem o obor nebyl při rozhodování důležitý. Druhým nejvýznamnějším faktorem jsou vyhlídky na budoucí zaměstnání, které byly důležité pro 89 % respondentů. Forma vyučování (praktické nebo akademické) měla význam pro 86 % dotázaných, 73 % lidí ovlivnila v rozhodnutí zvolit si odbornou dráhu image školy nebo zaměstnavatele.

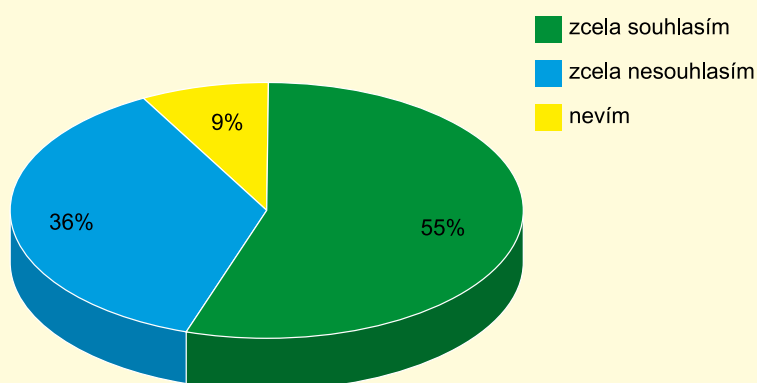
Náklady na studium a živobytí hrály roli u 61 % lidí, zatímco pro 38 % byly zanedbatelné. Nejméně důležitým faktorem je vzdálenost od domova, při rozhodování o vzdělávací dráze ovlivnila 50 % respondentů, pro 42 % důležitá nebyla.

Většina občanů EU (52 %) si myslí, že školy a úřady práce poskytují mladým lidem dostatečné poradenství týkající se vzdělávacích a kariérových příležitostí, značný podíl lidí (39 %) s tím však nesouhlasí. V České republice je o dobré úrovni poradenství pro mladé lidi přesvědčena více než polovina dotázaných (55 %).

Při výběru vzdělávací cesty radili respondentům nejčastěji rodiče nebo další členové rodiny (41 %), pětina dotázaných z EU uvedla, že jim poradil někdo ze světa práce. Učitelé radili necelé třetině respondentů (28 %), 19 % lidí zmínilo, že jim poradil přítel a 14 % dostalo rady od poradce. Ředitel školy poradil 10 % dotázaných.

Připravila Alena Nová

Do jaké míry souhlasíte s tvrzením, že OVP vede k dobře placeným zaměstnáním?

náním, která jsou dobře placena. Téměř dvě pětiny (39 %) lidí si také nemyslí, že školy a úřady práce poskytují mladým lidem dostatečné poradenství ohledně vzdělávacích a kariérových příležitostí. Šetření bylo provedeno v červnu 2011 ve všech 27 státech Evropské unie mezi občany ve věku od 15 let.

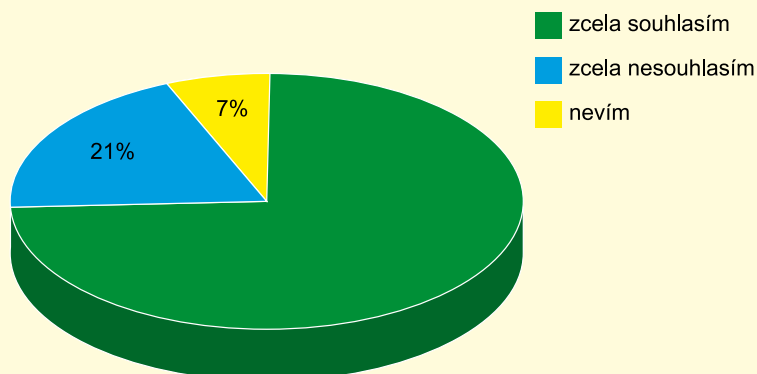
Atraktivita odborného vzdělávání v EU

Více než čtyři pětiny (82 %) respondentů se domnívají, že si lidé v odborném vzdělávání a přípravě osvojují způsobilosti, které zaměstnavatelé potřebují. V České republice

tů (72 %) si myslí, že odborné vzdělávání poskytuje dobré kariérní vyhlídky, pětina dotázaných (21 %) však má opačný názor. Česká republika v tomto ohledu patří mezi skeptičtější země (59 % souhlasí).

Více než polovina respondentů (55 %) se domnívá, že odborné vzdělávání vede k zaměstnáním, která jsou dobře placena. S tímto tvrzením ovšem nesouhlasí více než třetina lidí (36 %). Vůbec nejnižší důvěru k odbornému vzdělávání jako cestě k dobře placenému zaměstnání vyslovili Francouzi (34 %), pod průměrem EU je

Do jaké míry souhlasíte s tvrzením, že OVP poskytuje dobré kariérní vyhlídky?

EUROSTAT UKAZUJE ROZDÍLY VE VZDĚLÁVÁNÍ

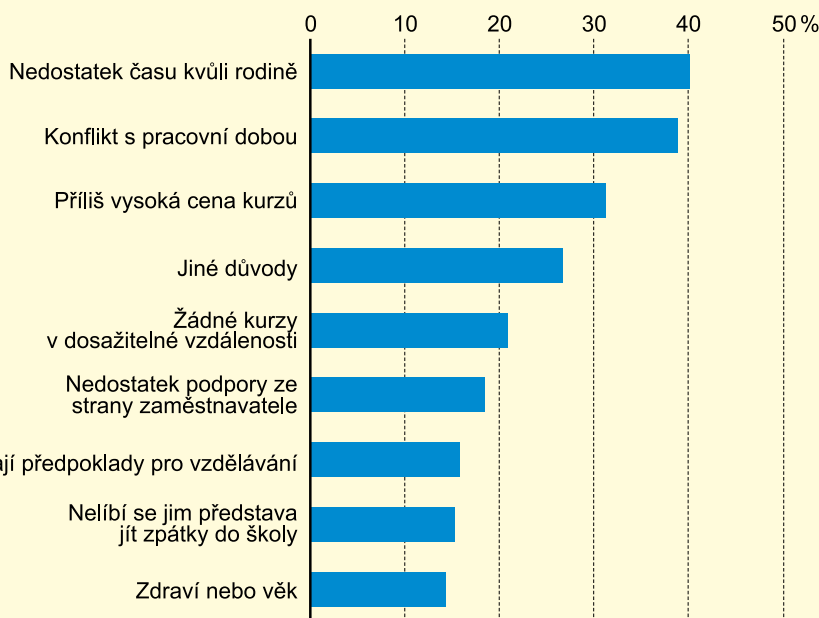
Publikace *Key figures on Europe 2011*, vydaná Eurostatem, přináší výběr nejdůležitějších a nejzajímavějších evropských statistik. Kapitola věnovaná vzdělávání a profesní přípravě například porovnává účast občanů EU v celoživotním vzdělávání nebo výdaje evropských zemí na vzdělávání.

Celoživotní vzdělávání

V účasti na celoživotním vzdělávání brání Evropanům především nedostatek času z důvodu péče o rodinu (40 %), konflikt s pracovní dobou (38 %) a příliš vysoká cena kurzů (31 %). Tyto hlavní překážky uváděli respondenti v zemích Evropské unie při šetření v roce 2007. Jiné, bližší nespecifikované

Více než pětina dospělých se celoživotního vzdělávání účastnila také ve Švédsku (22,2 %), Finsku (22,1 %) a Velké Británii (20,1 % – zde však došlo oproti roku 2004 k poklesu o 8,9 procentních bodů). Vysoký podíl dospělých, kteří se dále vzdělávají, vykazovaly v roce 2009 rovněž některé země mimo EU – Island 25,1 %, Švýcarsko 24 % a Norsko 18,1 %. Velmi nízký podíl lidí aktivních v oblasti celoživotního vzdělávání byl naopak zjištěn v Bulharsku (1,4 %), Rumunsku (1,5 %), Maďarsku (2,7 %) a na Slovensku (2,8 %). Česká republika se v této oblasti rovněž nachází pod průměrem evropské sedmadvacítky, v roce 2009 se na celoživotním vzdělávání podílelo 6,8 % dospělých ve věku 25 až 64 let.

Překážky v účasti na celoživotním vzdělávání EU 2007

důvody zmiňovalo 27 % dotázaných, pětina (21 %) uvedla, že v dosažitelné vzdálenosti nemá žádné vzdělávací možnosti. Na nedostatek podpory ze strany zaměstnavatele poukázalo 18 % respondentů, 15 % zmínilo, že nemají nezbytné předpoklady pro vzdělávání a čtrnácti procentům dotázaných se nelíbila představa jít zpátky do školy. Stejný podíl respondentů uvedl jako překážku zdravotní potíže nebo pokročilý věk. Podíl lidí ve věku 25 až 64 let, kteří se zúčastnili nějaké formy vzdělávání v průběhu čtyř týdnů před konáním šetření, v roce 2009 činil 9,3 %. Tento podíl se od roku 2004 nezměnil. Neaktivnější jsou z hlediska celoživotního vzdělávání Dánové, v roce 2009 se v Dánsku dále vzdělávalo takřka 32 % dospělých ve věku 25 až 64 let. Ve srovnání s rokem 2004 se tento podíl navíc zvýšil o 6 procentních bodů, což je nejvyšší nárůst v EU. Podíl dospělých, kteří se účastní celoživotního vzdělávání, se výrazněji zvýšil také ve Španělsku, a to ze 4,7 % v roce 2004 na 10,4 % v roce 2009.

Výdaje na vzdělávání

Veřejný sektor financuje vzdělávání různým způsobem – nese přímé náklady na vzdělávací instituce, podporuje studenty a jejich rodiny stipendii a veřejnými půjčkami nebo poskytuje veřejné dotace pro vzdělávací aktivity soukromým firmám a neziskovým organizacím. Tyto typy transakcí se označují jako celkové veřejné výdaje na vzdělávání. V roce 2007 činily průměrné veřejné výdaje na vzdělávání v zemích evropské sedmadvacítky 4,96 % HDP, nejvyšší byly v Dánsku (7,83 % HDP), na Kypru (6,93 % HDP) a ve Švédsku (6,69 % HDP). Z evropských zemí, které nejsou členy EU, vydávaly na vzdělávání nejvíce Island (7,36 % HDP) a Norsko (6,76 % HDP). V České republice dosahovaly veřejné výdaje na vzdělávání 4,2 % HDP.

Připravila Alena Nová

Pramen: Key figures on Europe. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011. ISBN 978-92-79-18441-3

KONFERENCE MLÁDEŽE V DÁNSKU

Předmětem konference, která se uskutecnila 18. března 2012 v dánském Soru, bylo aktivní zapojení mladých lidí do společnosti a jejich přechod do zaměstnání. Během tří denního setkání se zástupci z řad organizací mládeže a vládních představitelů členských zemí EU, kandidátských zemí a dalších zaměřili na otázku, jak podporovat a zvyšovat kreativitu mladých lidí, jejich inovační schopnosti a talent. Konference se konala formou workshopů s důrazem na témata, jako je motivace, podpůrné mechanismy, inovace a média.

PROGNÓZA DOVEDNOSTÍ PRO BUDOUCNOST

Cedefop ve spolupráci s Evropským hospodářským a sociálním výborem zveřejnil 22. března 2012 v Bruselu výsledky nejnovějších odhadů dovedností, které budou v budoucnosti důležité. Prognóza se zaměřila na dovednosti potřebné pro „povolání zítřka“, dále nastínila, které sektory a země riskují nerovnováhu na trhu práce a jaké jsou dopady na politiku. Cedefop od roku 2008 vytváří pravidelnou prognózu dovedností pokrývající celou Evropu. Cílem je lépe porozumět potřebám trhu práce, umět tyto potřeby předvídat a upozornit evropské a národní politiky na budoucí výzvy.

Alena Nová

CO SI MŮŽETE PŘEČÍST VE ZPRAVODAJI ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ V ZAHRANIČÍ

ČÍSLO 1/2012

- Rehabilitace učňovství v postmoderním světě?
- Vyšší a vysokoškolské odborné vzdělávání v Polsku
- Globální konkurence a trvalá udržitelnost
- Obliba matematiky ve Francii

ČÍSLO 2/2012

- Půjčky na vzdělávání
- Poradenství v Polsku
- Profesní příprava v Kazachstánu
- Je činnost lepší než pozorování nebo čtení?

NÚV Národní ústav pro vzdělávání
školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

VZDĚLÁVÁNÍ

čtvrtletník Národního ústavu pro vzdělávání
Ročník 1, ISSN 1805-3394
Číslo 1/2012 vyšlo 15.3.2012
Vydává: NÚV, Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10
Tel.: 274 022 111
www.nuv.cz, redakce@nuv.cz
Redakce: Zoja Franklová, Alena Nová, Jan Klufa
Grafika a sazba: Jan Velický